

Zpráva Akreditační komise o hodnocení **Vysoké školy evropských a regionálních studií, o.p.s.**

Úvod

Akreditační komise (dále jen AK) rozhodla na svém zasedání č. 1/2013 ve dnech 4. až 6. února 2013, že bude v souladu s § 84 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), provedeno hodnocení Vysoké školy evropských a regionálních studií, o.p.s. (dále jen VŠERS). Pro tuto činnost jmenovala AK účelovou pracovní skupinu ve složení: Vladimíra Dvořáková – předsedkyně, Jana Geršlová, Pavel Höschl, Petr Kylvoušek, Ivan Uhlíř, Petr Vymětal, Lubomír Kopeček.

AK vycházela při hodnocení z následujících podkladů:

- sebehodnotící zpráva VŠERS zpracovaná ve struktuře na základě požadavků AK,
- aktualizovaný dlouhodobý záměr pro rok 2013,
- výroční zpráva za rok 2012,
- žádosti o prodloužení platnosti akreditace projednávané AK na zasedání č. 1/2013,
- vyžádaná kontrolní zpráva zpracovaná VŠERS v roce 2012,
- Bulletin VŠERS s personálním zabezpečením, studijním programem a anotacemi předmětů pro akademický rok 2013/2014,
- upřesňující podklady vyžádané AK, zejména týkající se tvůrčí činnosti, metodiky pro tvorbu bakalářských prací, studentských hodnocení výuky, ediční a vydavatelské činnosti VŠERS,
- vybrané kvalifikační práce a studijní dokumentace průběhu studia na pracovištích v Příbrami a Českých Budějovicích,
- zápisy ze zasedání Akademické rady VŠERS,
- poznatky získané návštěvou na pracovištích VŠERS v Českých Budějovicích a Příbrami dne 8. listopadu 2013,
- informace přístupné nebo pro činnost účelové pracovní skupiny zpřístupněné na webových stránkách VŠERS.

Návštěva účelové pracovní skupiny na VŠERS na pracovištích v Příbrami a Českých Budějovicích se uskutečnila dne 8. listopadu 2013 ve složení: Vladimíra Dvořáková, Ivan Uhlíř, Petr Kylvoušek, Lubomír Kopeček, Pavel Höschl a Jiří Smrčka (tajemník AK). Součástí návštěvy byla diskuse s vedením školy, akademickými pracovníky, se studenty a prohlídka prostor školy.

AK konstatuje, že VŠERS vytvořila velmi dobré pracovní podmínky pro účelovou pracovní skupinu a poskytla profesionální součinnost.

1) Schopnost kritické reflexe vývoje na škole a schopnost přijímat adekvátní opatření

Vedení VŠERS předložilo sebehodnotící zprávu, jejíž předností je velmi pečlivé zpracování. Zřetelným nedostatkem je její délka (cca 75 stran), popisnost a kumulace značného množství informací rozdílné relevance; na jednu stranu je text zprávy zahlcen vysokým počtem v zásadě nesouvisejících údajů, na druhou stranu v podstatných věcech konkrétní informace chybějí. Z takovýchto podkladů pak VŠERS nemohla provést základní analýzu činnosti školy a postihnout nejdůležitější silné a slabé stránky.

Ze zprávy a následujících zjištění je zřetelný nedostatečný koncepční přístup vedení vysoké školy a nedostatečná analýza problémů, které by poskytly vysoké škole východisko pro kvalitní uskutečňování studijních programů, jejich rozvoj a efektivní odborné směřování instituce. I z tohoto důvodu bylo pro AK velmi obtížné zorientovat se v dané zprávě i v některých dalších vyžádaných podkladech.

2) Akreditované studijní programy a vzdělávací činnost

VŠERS má akreditovány 3 bakalářské studijní programy se 3 studijními obory: studijní program Mezinárodní teritoriální studia (s oborem Regionální studia), studijní program Bezpečnostně právní činnost (s oborem Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě), studijní program Ekonomika a management (s oborem Management a marketing služeb). Podle údajů poskytnutých vysokou školou v akademickém roce 2012/2013 studovalo ve všech studijních programech celkem 447 studentů (z toho 255 na pracovišti v Příbrami), z nichž 67 absolvovalo vzdělávací program na vyšší odborné škole.

Přestože VŠERS patří k menším vysokým školám (co do počtu studentů, i pokud jde o počet akreditovaných činností), struktura studijních programů postrádá viditelné synergické efekty ve vztahu k personálnímu zabezpečení a rozvoji tvůrčí činnosti. Rozdílnost studijních programů není podporována účinnou strategií, která by umožnila nastartovat jejich kvalitní

rozvoj. Naopak vysoká škola rozměňuje pozornost v různých dílčích aktivitách, které spolu souvisejí jen velice volně a které nestimulují a nesjednocují odbornost akreditovaných programů. Neujasněnost mise a základního odborného směřování školy dokládá skutečnost, že vysoká škola na místo konsolidace odborného směřování v nedávné době vytvořila a neúspěšně žádala o akreditaci dalších činností z různých odborností (nový studijní program Sociální politika a sociální práce a nový studijní obor Evropská studia a ruský jazyk).

Rozvoj studijních programů je ovlivňován spíše zájmem uchazečů o studium. V posledním období dochází k utlumování programu Mezinárodní teritoriální studia, v dalších programech jsou počty studentů ovlivněny zájmem absolventů vzdělávacích programů VOŠ (a jejich přijímáním do třetích ročníků), což nemá dlouhodobější perspektivu. VŠERS tak bude pravděpodobně čelit dalšímu poklesu studentů.

Účelová pracovní skupina ověřila kvalitu náhodně vybraných bakalářských prací a kvalitu posudků. Práce nejsou zveřejněny na internetu, jsou dostupné pouze v knihovně VŠERS v Příbrami a Českých Budějovicích. Spolu s pracemi posuzovala účelová pracovní skupina i úroveň vedení studijní dokumentace.

Kvalita velkého množství prací je na mezní úrovni přijatelné pro bakalářské studium. Přestože škola připravila manuál „Metodika pro tvorbu bakalářských prací“ s platností od 1. října 2013, nedá se (a to i vzhledem k jeho rozsahu 64 stran a struktuře) příliš očekávat, že by mohl nějak výrazněji přispět k růstu kvality. Manuál převážně opisuje normy, vyhlášky a formuláře, skutečně hlubší osvětlení toho, co skutečně je důvodem nízké kvality prací, je vysvětlováno mnohdy velmi komplikovaně či „netradičně“ (viz např. větu: „*Problémy v obecné rovině můžeme definovat jako rozdílnost výchozího a požadovaného stavu. To umožňuje charakterizovat výchozí situaci a stav, ke kterému by měla práce dospět. ...*“ str. 11). I když v manuálu jsou pak odkazy na literaturu metodologického charakteru, zdá se, že studenti nemají základní znalosti a dovednosti ve využívání určitých metod, jež by získali v průběhu studia, stejně jako vedoucí práce zjevně často nedokážou studenta při zpracování práce lépe orientovat.

Bakalářské práce o tématech, kde je zjevně nutné využití zahraniční odborné literatury, jsou často jen kompiláty několika českých zdrojů. Častým problémem je nejasná odborná vazba mezi zaměřením daného oboru a zaměřením bakalářské práce (viz např. práce o české hospodářské politice obhajovaná v oboru Regionální studia). Zjevně to odráží širší problém zvláště u oboru Regionální studia, kde je problematická konzistence oboru i smysluplnost tohoto studia.

Pokud jde o studijní předpisy, požadavek studijního a zkušebního řádu splnit za rok 60 kreditů je nestandardně přísný. Škola studentům doporučuje zapsat si více předmětů, než činí součet kreditového ohodnocení 60, aby byl tento požadavek naplněn. Pokud student požadavek nesplní, musí opakovat celý ročník (respektive předměty, které nesplnil, případně předměty hodnocené stupněm E) a nemůže si zapisovat předměty z dalšího ročníku, což znamená, že v případě nenaplnění celých 60 kreditů může ztratit celý jeden ročník. Uvedené opatření i požadavek na zápis více kreditů jde proti účelu kreditového systému, pro který byl zaveden na vysokých školách v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, a může vést pouze k zbytečnému prodlužování studia a jeho prodražování pro studenta.

Na druhé straně škola již 3 roky realizuje zkrácené bakalářské studium pro absolventy vzdělávacích programů Vyšších policejních škol Ministerstva vnitra. V letošním akademickém roce realizuje zkrácené studium i pro absolventy VOŠ ekonomického zaměření. Zkrácené studium vykazuje ale některé závažné nedostatky, které jsou v rozporu s požadavky na kvalitu bakalářského studia jako vysokoškolského studia. VŠERS uznává předměty pouze na základě sylabů, nebere v úvahu rozdíly mezi náročností vysokoškolského studia (byť profesně orientovaného) a vyššího odborného vzdělávání. Za splněné uznává povinné profilové předměty (včetně těch, které vstupují do státní závěrečné zkoušky). V úvahu přitom nebere skutečnost, že na VOŠ nevyučují pedagogové s odpovídající publikační a odbornou činností, ale ani skutečnost, že bakalářské studium (na rozdíl od studia na VOŠ) má poskytnout základní teoretický a metodologický rámec.

Mobilita studentů je velmi nízká, což souvisí jak s otázkou jazykového vybavení studentů, tak s celkovou orientací školy v zahraniční spolupráci především na Slovensko. V současnosti je zřejmá snaha posílit vazby na Rakousko a Německo prostřednictvím zapojení do určitých projektů, ale zatím bez konkrétních výsledků.

Součástí studijních programů je i praxe, která ovšem není „projektově“ orientovaná (student neobhájí konkrétní úkol, jež by měl v rámci praxe řešit). Ve druhém a třetím ročníku si studenti praxi vyhledávají sami, u kombinovaného studia se fakticky uznává (i kreditově) zaměstnání, pokud odpovídá oboru. Je otázkou, zda by studenti kombinovaného studia neměli mít tedy jiný (alternativní) předmět.

Studijní dokumentace je pečlivě vedena, administrativa studia zpravidla odpovídá vysokoškolským standardům.

3) *Personální zabezpečení*

Personální zabezpečení představuje slabou stránku VŠERS. V této oblasti je také nejvíce zřetelný nekonceptní přístup vedení vysoké školy. VŠERS sice usiluje o získání kvalifikovaných pracovníků (habilitovaných či s Ph.D), avšak méně podstatný je pro ni obor habilitace a zdá se, že takřka nepodstatnou je odborná profilace (výuka předmětů, publikační činnost a témata habilitační či disertační práce). Zvyšování odborné kvalifikace se soustřeďuje takřka výhradně na slovenské prostředí (zejména habilitační řízení), ze Slovenska (a působící na Slovensku) jsou i někteří vyučující. Řada dalších vyučujících pracuje na Slovensku, z čehož vyplývá i jejich nižší pracovní úvazek a prostor pro rozvíjení oborů na VŠERS. Velké množství pracovníků je zaměstnáno na dohodu. Vyučující ve vysoké míře nepublikují k předmětům, jež vyučují.

Podklady týkající se personálního zabezpečení jsou velmi nepřehledné. V některých případech není uvedeno, zda vyučující má či nemá další zaměstnavatele. Publikační a odborná činnost je nepřehledná, zahlcená nadbytečným množstvím titulů, kdy mezi desítkami odborných textů se objevují i oficiální dokumenty týkající se provozu školy a texty „recyklovaného“ charakteru. Někteří vyučující postrádají schopnost reflexe své práce a na místo nejvýznamnějších publikací odborně souvisejících s vyučovanými předměty se vykazují nesourodým seznamem textů, povětšinou vydávaných vlastními silami VŠERS (v časopise *Auspicia* či ve sborníčcích).

4) *Tvůrčí, odborná a výzkumná činnost*

Tvůrčí a odborná činnost vykazuje vysokou míru nahodilosti. Zpracované podklady k této oblasti jsou nepřehledné a celkově tvůrčí činnost je oproti reálnému stavu velmi silně nadsazena. (Příklad: VŠERS uvádí mezi „formální“ aktivity *research committees* IPSA, jež spočívá jen v uvedení jmen na seznamu určitého výzkumného výboru. Podobně jde obtížně zjistit, jak se škola výrazněji zapojila do projektů IPN kvalita či KREDO, přičemž zde již jasně nejde o výzkumné aktivity, ale o rozvojové projekty evropských strukturálních fondů.) Jsou promíchány projekty základního a aplikovaného výzkumu a projekty vedoucí k inovaci výukových programů. Jediný grant GAČR řeší pracovník, jenž je garantem studijního programu na jiné vysoké škole, na níž je také zaměstnán v pracovním poměru v rozsahu plného úvazku.

Vezmeme-li informace poskytnuté školou a vezmeme-li v úvahu strukturu studijních programů, mnohé odborné aktivity či žádosti o externí granty se zdají zcela mimo odborný profil pracoviště a jen posilují dojem neodborného tříštění sil.

Škola se zapojuje do nejrůznějších aktivit, zejména projektů vypisovaných Jihočeským krajem či městem České Budějovice, aniž by tyto projekty souvisely s profilací uskutečňovaných studijních programů a umožnily zapojování studentů do odborné činnosti. Vydávaný časopis *Auspicia* (spolu s Filozofickým ústavem AV ČR, v.v.i.), který je veden v seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR (aktualizovaný seznam podle nové metodiky připravované v roce 2013 nebyl v době hodnocení VŠERS dosud zveřejněn) se vyznačuje podobnou charakteristikou – velké množství článků nejrůznějšího zaměření, rozsahu a kvality. Časopis má tak charakter sborníku rozličných textů bez jednoznačného profilujícího odborného zaměření a cílení na určitou odbornou komunitu adresátů.

5) *Knihovna a informační zabezpečení*

Knihovna VŠERS je rozdělena na tři části: knihovnu v Českých Budějovicích, půjčovnu v Příbrami a depozitář v Příbrami. Půjčovna v Příbrami je v budově školy, knihovna v Českých Budějovicích je v protilehlé budově na téže ulici. Ani jedno z míst nemá prostorové parametry, které by dovolily uvažovat o dalším rozvoji knihovny. V Českých Budějovicích je knihovna umístěna v přestavěném dvorním traktu a byla zde možnost koncipovat prostornou, moderní knihovnu. Vznikla místnost s natěsnanými regály, stolem pro knihovníka a stolem s jedním počítačem k dispozici vypůjčovateli. Pouhé výpůjční místo, nikoliv studovna. Pracoviště jsou propojená, pracují s týmž katalogem, knihy, nejsou-li k dispozici na jednom pracovišti, lze objednat a přivést z druhého pracoviště. U obou knihoven jsou studovny vybavené počítači.

Systém řazení knih, který VŠERS zavedla, je sice přehledný pro knihovníky, avšak ne pro studenta. Knihy jsou seřazeny dle data přírůstku a velikosti, nikoli oborově a tematicky: v jedné přihrádce tak po sobě následují III. díl sebraných spisů Karla Teiga, *Technika cestovního ruchu*, dvoudílný německo-český slovník, *Správní právo*, *Občanské právo*, *latinsko-český slovník*. Stav knihovního fondu odpovídá číslům uvedeným v sebehodnotící zprávě VŠERS, postupně byla podstatná část fondu přemístěna do depozitáře v Příbrami. Fond disponibilní v Českých Budějovicích, tj. v potenciálně „živé“ knihovně, která snese jistá měřítko, činí nyní cca 6.000 jednotek. Cca 2.000 jednotek je v půjčovně v Příbrami, 12.000 v depozitáři. Fond se každý rok doplňuje o cca 1.200 jednotek. To je pozitivní. „Živý“ fond v příbramské půjčovně se omezuje na skripta a učební pomůcky, českobudějovické pracoviště je pestřejší, ale také odborně problematičtější. Je to nejen výše zmíněným uspořádáním, ale

také tím, že mezi odbornými publikacemi jsou zasunuty relikty krásné literatury, patrně z nějakého fondu původní školní či obecní knihovny.

Opět je zde zřetelná nekonceptnost činnosti VŠERS, informační knihovní vybavení postrádá koncepci odborné knihovny profilované v souladu se zaměřením školy a potřebami studijních programů.

6) *Studenti a prostředí studia*

Studenti v zásadě hodnotí podmínky studia na VŠERS kladně. Na pracovišti v Příbrami doporučují zlepšení podmínek a rozšíření knihovnických služeb (a to i z hlediska otevírací doby knihovny). Studenti mají možnost zapojit se do SVOČ, což lze hodnotit pozitivně, ne vždy ale témata prací odpovídají celkovému odbornému zaměření oboru.

Prostředí v Příbrami nepůsobí dojmem standardního vysokoškolského pracoviště, které by stimulovalo řádný akademický život (a to i přesto, že na tomto pracovišti je třeba pozitivně hodnotit přístup administrativního aparátu).

Závěry

VŠERS uskutečňuje bakalářské studijní programy do určité míry v rozporu s podmínkami deklarovanými v žádostech o akreditace studijních programů a oborů. Hlavním nedostatkem je nejasněná mise (kam škola chce a může reálně směřovat), od níž se odvíjejí výrazné nekonceptnosti při budování vysoké školy, a to ve všech oblastech její činnosti: kvalitě uskutečňování a rozvoji studijních programů, personálním zabezpečení studijních programů, informačním zabezpečení a tvůrčí činnosti ve vztahu k odbornosti studijních programů.

Vzdělávací činnost VŠERS působí svých charakterem spíše středoškolsky, nesměruje k vytvoření standardního vysokoškolského prostředí. Přispívá k tomu vícero faktorů, například až nerealisticky rozsáhlá tematická šíře předmětů, které zajišťují někteří vyučující (např. rektor Lubomír Pána) či přílišný odborný rozptyl zaměření školy jako takové (řada realizovaných projektů nemá zřejmou vazbu k realizované výuce). Velmi žádoucí by byla koncentrace odborné aktivity přímo napojené na akreditované studijní programy. Kvalita bakalářských prací není příliš vysoká, místy se objevují výrazné nedostatky (které jsou v oponentních posudcích reflektovány jen částečně).

Velmi problematická je praxe uznávání splněných povinností (předmětů) z vyšších odborných škol, zejména pokud se uznávají předměty, jež patří k profilujícímu základu a které vstupují do státní závěrečné zkoušky. Tyto předměty by měly být vyučovány vysokoškolským způsobem, pracovníky s odpovídající odbornou kvalifikací.

Mezinárodní aktivity jsou velmi nízké, zaměřené převážně na Slovensko.

Doporučení:

- 1) Stanovit misi vysoké školy. Na jejím základě vytvořit koncepci dalšího rozvoje vysoké školy, jejího dlouhodobého odborného zaměření, jež by vycházelo z realistických analýz činnosti školy a možností školu rozvíjet.
- 2) Definovat pravidla pro uznávání předmětů absolventům vzdělávacích programů VOŠ. Stanovit, jaké typy předmětů mohou být uznány a jaké nikoli (profilující předměty bakalářského oboru by neměly být uznávány).
- 3) Výrazně zkvalitnit personální zabezpečení. Posílit jádro vyučujících, kteří by působili na VŠERS v pracovním poměru v rozsahu plného úvazku a neměli významnější zakotvení na jiných pracovištích, snížit počet vyučujících, kteří nejsou v pracovním poměru zejména z hlediska profilových předmětů a vedení kvalifikačních prací. Personální zabezpečení studijních programů koncipovat s ohledem na to, zda vyučující odborně publikují k vyučovaným předmětům.
- 4) Změnit koncepci odborné tvůrčí činnosti vysoké školy tak, aby primárně souvisela s uskutečňovanými studijními programy. Na místo kvantity řešených projektů a titulů vydávaných vlastním nakladatelstvím se zaměřit na jejich kvalitu.
- 5) Rozšířit mezinárodní kontakty na ostatní země (mimo Slovensko) a zaměřit je ke studijním programům školy.
- 6) Zajistit dálkovou přístupnost kvalifikačních prací a jejich posudků na intranetu školy.
- 7) Zkvalitnit knihovní fondy a promyslet koncepci fungování a dalšího rozvoje knihovny.
- 8) Zlepšit studijní prostředí na pracovišti v Příbrami. Posílit jeho vysokoškolský charakter.

Závěry k akreditaci studijních programů:

- a) AK souhlasí s prodloužením akreditace bakalářského studijního programu Bezpečnostně právní činnost se studijním oborem Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě a bakalářského studijního programu Ekonomika a management se studijním oborem Management a marketing služeb na dobu platnosti 4 roků.

- b) AK zjistila nedostatky při uskutečňování bakalářského studijního programu Bezpečnostně právní činnost se studijním oborem Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě a bakalářského studijního programu Ekonomika a management se studijním oborem Management a marketing služeb a požaduje v souladu s § 85 odst. 1 zákona o vysokých školách zjednat nápravu.
- c) AK v souladu s § 85 odst. 2 písm. a) zákona o vysokých školách navrhuje omezení akreditace bakalářského studijního programu Mezinárodní teritoriální studia se studijním oborem Regionální studia.

Zdůvodnění: Personální zabezpečení studijního programu se oproti stavu při akreditaci zhoršilo tak, že v současnosti nevytváří podmínky pro kvalitní uskutečňování a rozvoj programu. Klíčový docent, který zajišťoval povinné profilující předměty, v současnosti působí jako garant studijního programu na jiné vysoké škole. Profilující předměty jsou v současnosti převážně zabezpečovány vyučujícími, kteří v daných předmětech nemají kvalitní publikační činnost.

Kontrola plnění závěrů a doporučení:

V prosinci 2014 žádá AK předložit kontrolní zprávu specifikující zejména změny v personálním zabezpečení.